

การศึกษาวิเคราะห์ประชาคมอาเซียนและผลกระทบทางวัฒนธรรม ASEAN Economic Community and Its Cultural Effect

ศรัณยารัตน์ จตุรภูมิทรัพย์ และ บารมี อริยะเลิศเมตตา

Saranyarath Chaturapoomsap and Baramee Ariyalermetta

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาปรัชญาและศาสนา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Doctor of Philosophy Program in Philosophy and Religion, Kasetsart University

Received: January 30, 2018

Revised: March 9, 2018

Accepted: March 12, 2018

บทคัดย่อ

งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งเน้นศึกษาวัฒนธรรมทางศาสนาและความเชื่อของคนไทยจากการเปิดประเทศไทยเป็นประชาคมอาเซียนและผลกระทบด้านวัฒนธรรมทางศาสนา โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ (1) เพื่อศึกษาวัฒนธรรมของคนไทยก่อนการเปิดประเทศไทยเป็นประชาคมอาเซียน (2) เพื่อศึกษาผลกระทบทางวัฒนธรรมไทยในการเปิดประเทศไทยเป็นประชาคมอาเซียน (3) เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบและแนวทางแก้ไขผลกระทบต่อวัฒนธรรมไทย ผลการศึกษาพบว่า การเปิดประเทศไทยเป็นประชาคมอาเซียนทำให้ประเทศไทยมีการเปิดกว้างทางด้านวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้นกว่าในอดีต วัฒนธรรมที่แตกต่างหรือมีความคล้ายคลึงกันถูกหล่อหลอมเข้ามาสู่ประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง วัฒนธรรมทางภาษามีความเกี่ยวเนื่องกับศาสนา เป็นปรากฏการณ์แรกสำหรับการติดต่อสื่อสาร เพื่อเชื่อมโยงติดต่อกัน ภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียนถูกผลักดันให้มีความสำคัญต่อเยาวชนและคนไทยโดยการแทรกซึมในการเรียนการสอนรายวิชาของสถานศึกษาของไทย รวมถึงบริษัทเอกชนใหญ่หลายแห่งที่ต้องการบุคลากรที่มีความสามารถทางภาษาเพื่อผลประโยชน์ทางธุรกิจ ในขณะเดียวกันประเทศไทยเป็นประเทศเสรีภาพทางศาสนา ประชาชนสามารถเลือกปฏิบัติตามความเชื่อของแต่ละคนได้โดยไม่มีการกีดกันบังคับ ทำให้คนไทยมีโอกาสเรียนรู้ถึงหลักคำสอนในแต่ละศาสนา แนวคิด การปฏิบัติตนที่แตกต่างของกลุ่มประเทศสมาชิก คนไทย ลาว พม่า เวียดนาม มีวัฒนธรรมหลักคือศาสนาพุทธ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกัน มาเลเซีย อินโดนีเซียและบรูไน มีวัฒนธรรมหลักคือศาสนาอิสลาม และฟิลิปปินส์มีศาสนาคริสต์เป็นวัฒนธรรมหลัก ผลกระทบที่เป็นไปได้ในอนาคตจากการศึกษาเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวเรียกร้องกฎหมายการปกป้องศาสนาและปัญหาความขัดแย้งทางศาสนาในอดีต คือ การเปลี่ยนศาสนาของคนไทยอาจมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น โดยการเปลี่ยนจากศาสนาที่ตนนับถืออยู่เดิมไปสู่ศาสนาใหม่ โดยการแผ่ขยายและครอบงำทางด้านความเชื่อ การแพร่กระจายเผ่าพันธุ์ และการศึกษา แนวโน้มการดำเนินชีวิตของคนไทยจะเปลี่ยนแปลงไปมากขึ้นเป็นลำดับตามแรงกดดันทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ในขณะที่ประเทศไทยยังคงประสบกับปัญหาความแตกต่างทางศาสนาอยู่จนถึงปัจจุบัน และยังมีที่ท่าจะไม่สามารถจัดการกับปัญหานี้ได้อย่างเด็ดขาด

คำสำคัญ: ประชาคมอาเซียน , ผลกระทบ , วัฒนธรรม

Abstract

This research has an objective to (1) study Thai culture before the opening to ASEAN community (2) study the effect of ASEAN community on Thai culture (3) analyze the problems and solutions of the effects from opening of ASEAN community to Thai culture by studying the information of ASEAN community and its relation to culture and religion. The research shows that before the opening to ASEAN community, there are 2 major cultural effects that are constantly affected and related to Thai culture: religion and language effects. Religious beliefs have been a part of Thai culture for a long period of time and have taken role in Thai society that is shown in daily lifestyles. Meanwhile, language is also an important tool for human communication especially for understanding one another. Thai language has been changing rapidly from the past compared to universal language such as English. The opening to ASEAN community is also a way to infiltrate other interesting languages that affect Thai people's language learning. It could attract their attention to learn other foreign languages even though they do not understand how to use Thai with correct academic grammar levels beyond basic daily life usages such as reading, writing, and listening. These are visible cultural effects and are able to cause Thai culture to change unexpectedly.

Keywords: ASEAN community, effect, culture

บทนำ

ประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียนมีความแตกต่างหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม มาแต่อดีต ความเกี่ยวพันที่มีมาอย่างยาวนานนี้ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ สังเกตให้เห็นได้ชัดเจนตามวันสำคัญของไทย ล้วนเป็นแนวทางปฏิบัติที่มีรากฐานมาจากพระพุทธศาสนาเกือบทั้งสิ้น (พระพรหมคุณาภรณ์, 2541) กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมไทยทุกด้านมีรากฐานสำคัญอยู่ในพระพุทธศาสนา ถ้อยคำมากมายในภาษาไทยมีต้นกำเนิดมาจากภาษาบาลี และมีความหมายที่สืบเนื่อง ปรับ แปร หรือผิดเพี้ยนมาจากคติในพระพุทธศาสนา แบบแผน และครรลองตามหลักการของพระพุทธศาสนา ได้รับการยึดถือเป็นแนวทางและเป็นมาตรฐานสำหรับความประพฤติ การบำเพ็ญหน้าที่ และการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทยทุกระดับ ทั้งสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ปกครองประเทศ และไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินคนไทยทั่วทั้งหมด ความแตกต่างทางชาติพันธุ์ การนับถือศาสนา ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีของประชาชนที่อาศัยอยู่ในประเทศสมาชิกอาเซียน การทำความเข้าใจถึง

ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมในการนับถือศาสนา เป็นเรื่องที่สามารถทำความเข้าใจได้ไม่ยาก มีหลายกรณีที่เกิดขึ้นให้เห็น ปัญหา เช่น ชาวพุทธกับโรฮิงญามุสลิมในพม่า ชาวมุสลิมกับชาวคริสต์ในอินโดนีเซียและมาเลเซีย หรือกรณีความรุนแรงในสามจังหวัดภาคใต้ของไทย ปัญหาเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่เกิดจากความหลากหลายทางวัฒนธรรมและการนับถือศาสนาที่มีแนวทางความเชื่อแตกต่างกัน ทำให้เกิดการแบ่งแยกพวกเขา พวกเขา อันเนื่องจากอัตลักษณ์ทางด้านศาสนาและชาติพันธุ์

ปัญหาเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาต่อสันติภาพในอาเซียน ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสมาชิกประชาคมอาเซียน ซึ่งจะถูกจัดตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการในวันที่ 31 ธันวาคม 2558 อาเซียนคือการสร้างประชาคมอาเซียนที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง มีกฎกติกาชัดเจน และมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งประเทศไทยต้องสร้างความพร้อมและความเข้มแข็ง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม และการเมืองและความมั่นคง ตลอดจนการเชื่อมโยงเส้น

ทางคมนาคมขนส่งภายในและภายนอกภูมิภาค ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกประเทศในอาเซียนตกลงกันไว้แล้ว เพื่อรักษาความน่าเชื่อถือและส่งเสริมบทบาทของไทยในอาเซียน (กรมอาเซียน, 2556)

การเปิดประชาคมอาเซียนของประเทศไทยนั้น จะทำให้เกิดการเปิดกว้างของการหลั่งไหลทางวัฒนธรรมที่แตกต่างมากขึ้นจากเดิมและสิ่งเหล่านี้จะถูกแทรกซึมเข้ามาได้ในทุกแง่มุม เพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการเปิดประชาคมอาเซียนของประเทศไทยในภาพรวมเบื้องต้นนั้น ผู้วิจัยได้นำเอกสารที่มีความเกี่ยวข้องในการอธิบายประชาคมอาเซียนโดยรวม ดังนี้

สมชาย วัฒนศิริชัยกุล (2553) ASEAN คือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast East Asian Nations--ASEAN) ประกอบด้วย ประเทศสมาชิก 10 ประเทศ (เรียงตามลำดับอักษรนำภาษาอังกฤษ) ได้แก่ บรูไนดารุสซาลาม ราชอาณาจักรกัมพูชา อินโดนีเซีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มาเลเซีย เมียนมาร์ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไทย และเวียดนาม

อนณูณ เชื้อไทย (2555) อาเซียน (ASEAN) หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้(The Association of Southeast Asian Nations) คือ องค์การเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ ด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมและความมั่นคง

องค์ประกอบของประชาคมอาเซียน(ASEAN Community--AC) ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 9 ที่อินโดนีเซีย เมื่อ 7 ตุลาคม พ.ศ.2546 ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้ตกลงกันที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN community) ซึ่งประกอบด้วย 3 เสาหลัก (กรมอาเซียน, ม.ป.ป.) คือ

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community--APSC) ความมั่นคงและเสถียรภาพทางการเมืองเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาด้านอื่น ๆ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนจึงเป็นเสาหลักความร่วมมือหนึ่งในสามเสาหลัก ที่เน้นการรวมตัวของอาเซียนเพื่อสร้างความมั่นใจ เสถียรภาพ และสันติภาพ ในภูมิภาค เพื่อให้ประชาชนในอาเซียนอยู่

ร่วมกันอย่างสันติสุข และปราศจากภัยคุกคามด้านการทหาร และภัยคุกคามในรูปแบบใหม่ เช่น ปัญหายาเสพติด และปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ

2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community--AEC) ท่ามกลางบริบททางเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศที่มีการแข่งขันสูง อันส่งผลให้ประเทศต่าง ๆ ต้องปรับตัวเองเพื่อให้ได้รับประโยชน์จากระบบเศรษฐกิจโลก รวมถึงการรวมกลุ่มการค้าของประเทศต่าง ๆ อาทิ สหภาพยุโรป และ เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้เห็นชอบ

3. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน(ASEAN Socio-Cultural Community--ASCC) มีเป้าหมายให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง สังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ประชากรอาเซียนที่มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและมีการพัฒนาในทุกด้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน โดยมี แผนปฏิบัติการด้านสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ระบุอยู่ในแผนปฏิบัติการเวียงจันทน์ (กรมอาเซียน, ม.ป.ป.)

จะเห็นได้ว่าจากจุดประสงค์การเปิดประชาคมอาเซียนก่อให้เกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรมสำหรับประเทศไทยมากขึ้นกว่าที่เคยเป็นอยู่ ด้วยความต้องการพัฒนาประเทศในด้านต่างๆ ระบบการแลกเปลี่ยน การเคลื่อนย้าย ทั้งวัตถุดิบของและแรงงาน สิ่งเหล่านี้นำพาความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมเข้าสู่ประเทศไทยมากขึ้นจากที่เคยมีอยู่โดยปริยาย วัฒนธรรมของไทยที่มีรากฐานมาจากความเชื่อทางพุทธศาสนา ความเปลี่ยนแปลงของสังคมตามความเจริญของประเทศ ความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมจากภายนอก ผลกระทบที่เกิดขึ้นที่สามารถมองเห็นได้ในปัจจุบันและแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต เพื่อให้ได้แนวทางการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงาม ความเป็นอัตลักษณ์ที่แสดงออกถึงความเป็นคนไทย งานวิจัยเรื่องนี้จึงเกิดขึ้นเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงผลกระทบทางด้านวัฒนธรรมที่เกิดจากการเปิดประเทศไทยเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวัฒนธรรมของคนไทยก่อนการเปิดประเทศไทยเป็นประชาคมอาเซียน
2. เพื่อศึกษาผลกระทบทางวัฒนธรรมไทยในการเปิดประเทศไทยเป็นประชาคมอาเซียน
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบและแนวทางแก้ไขผลกระทบต่อวัฒนธรรมไทย

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่ได้มาจากการศึกษา หนังสือ บทความ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม รากฐานวัฒนธรรมไทย และความสัมพันธ์วัฒนธรรมกับศาสนา ดังต่อไปนี้

อมรา พงศาพิชญ์ (2547) กล่าวว่า การแพร่กระจายทางวัฒนธรรมและการสร้างสรรค์ทางวัฒนธรรมอาจสร้างความขัดแย้ง ถ้าสมาชิกในกลุ่มไม่ยอมรับซึ่งกันและกัน โดยปกติกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อและภาษาพูดร่วมกันเมื่อมีการปะทะสังสรรค์ของวัฒนธรรมที่ต่างกัน การปะทะสังสรรค์ทางวัฒนธรรมนี้เกิดจากการแพร่กระจายของวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่งหรือทั้งสองชุด ทั้งนี้อาจเกิดจาก

1. การอพยพย้ายถิ่นของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเข้ามาสู่อาณาบริเวณที่มีกลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมอื่นอยู่แล้ว ถ้าการอพยพย้ายถิ่นนี้ไม่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการจะเป็นมิตรก็จะเกิดความขัดแย้งได้
2. การขยายดินแดนของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อเสริมอาณาเขตของตนซึ่งมีผลในการรุกรานกลุ่มที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ก่อนแล้ว ทั้งนี้รวมทั้งการยกทัพไปสู้รบกันดังเช่นสงครามสมัยโบราณ
3. การล่าอาณานิคมของสังคมตะวันตก โดยกลุ่มที่มีอำนาจสามารถเข้าไปครอบครองและเผยแพร่วัฒนธรรมของตนด้วย
4. นอกจากนี้ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมอาจเกิดจากการแพร่กระจายวัฒนธรรมโดยการสื่อสาร ถ่ายทอดผ่านสื่อมวลชน ระบบการศึกษาและเทคโนโลยีต่างๆ

ดนัย ไชโยธา (2551) วัฒนธรรมตามความหมายทางวิชาการ หมายถึง แบบอย่างพฤติกรรมทั้งหลายอันเกิดด้วยการเรียนรู้ ผู้คนในสังคมมนุษย์แต่ละแห่งย่อมมีพฤติกรรมเป็นแบบเดียวกันเช่นนั้น นอกจากพฤติกรรมต่างๆ แล้วยังรวมถึงผลแห่งพฤติกรรมเหล่านั้นด้วย สิ่งต่างๆ เหล่านี้มีการถ่ายทอดกันได้ ในบรรดาผู้คนของสังคมมนุษย์แต่ละแห่ง วัฒนธรรมของผู้คนแต่ละพวกมิใช่เป็นสิ่งที่คงรูปตายตัวอยู่เช่นนั้นตลอดไป แต่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยได้ ผลของพฤติกรรม หมายถึง วัสดุข้าวของต่างๆ วัฒนธรรมนี้จึงมีความหมายรวมไปถึงสิ่งที่มีชีวิตอีกด้วย เช่น ทศนคติ คุณธรรม และความรู้ต่างๆ วัฒนธรรมนี้จึงมีความหมายครอบคลุมถึงทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ในสังคมของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรือสังคมใดสังคมหนึ่ง มนุษย์ได้คิดสร้างระเบียบ กฎเกณฑ์ วิถีในการปฏิบัติและจัดระเบียบ ตลอดจนจนระบบความเชื่อ ความนิยม ความรู้ และเทคโนโลยีต่างๆ ในการควบคุมและใช้ประโยชน์จากธรรมชาติ

ศีกฤทธิ ปราโมช (2514) วัฒนธรรม หมายถึง การปลูกฝังสิ่งต่างๆ ลงในสังคมมนุษย์ และเมื่อสิ่งที่ปลูกฝังได้รับการยอมรับก็มีการสืบทอดต่อไป จากคนหนึ่งไปสู่อีกคนหนึ่ง หรือจากสังคมหนึ่งไปสู่อีกสังคมหนึ่ง

เสฐียรโกเศศ (2521) วัฒนธรรมตามความหมายของวิชามานุษยวิทยา ได้แก่ สิ่งอันเป็นวิถีชีวิตของสังคมคนในส่วนรวมของสังคม จะคิดเห็นอย่างไร รู้สึกอย่างไร มีความเชื่ออย่างไร ก็แสดงออกให้ปรากฏเห็น เป็นรูปภาษา ประเพณี กิจกรรมงาน การเล่น การศาสนา เป็นต้น ตลอดจนเป็นสิ่งที่ต่างๆ ที่คนในส่วนรวมสร้างขึ้น เช่น สิ่งอันจำเป็นแก่วิถีชีวิตและการครองชีพ มีเรื่องปัจจัยสี่ เครื่องมือ เครื่องใช้ เหล่านี้เป็นต้น ความคิดความรู้สึก ความเชื่อที่สำแดงออกให้ปรากฏเห็นเป็นสิ่งที่ต่างๆ ดังกล่าวมาข้างต้นรวมหมดนั้น ย่อมมีการสะสมเป็นความรู้ไว้ในความจำ จดไว้ในหนังสือ และในสิ่งต่างๆ ที่สร้างขึ้น แล้วถ่ายทอดไว้ให้แก่อนุชนเป็นมรดกตกทอดสืบทอดกันมาชั่วอายุคน มีการเพิ่มเติมเสริมสร้างสิ่งใหม่และปรับปรุงสิ่งเก่าให้เข้ากันได้ และมีความเจริญก้าวหน้าเรื่อยเป็นลำดับมา นี่คือความหมายของวัฒนธรรม

ธนพล จาดใจดี (2546) ศาสนาพุทธมีบทบาทอย่างมากต่อชีวิตประจำวันของประชาชนชาวไทย ในทุกอณูของ

การดำเนินชีวิตของคนไทยนั้น มักจะมีเรื่องของความเชื่อ ความศรัทธาในพระพุทธศาสนา รวมอยู่ด้วย ตลอดระยะเวลาหลายทศวรรษที่ศาสนาพุทธได้กลายเป็นกำลังสำคัญ ในการพัฒนาวัฒนธรรมไทย ชาวไทยทุกชั้นวรรณะต่าง ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธศาสนา และถึงแม้ศาสนา พุทธจะได้รับการประกาศให้เป็นศาสนาประจำชาติ ชาว ไทยทุกคนต่างก็ยังมีอิสระเต็มที่ในการเลือกนับถือศาสนา แม้รัฐธรรมนูญไทยจะกำหนดไว้ว่าองค์พระมหากษัตริย์ ไทยต้องเป็นชาวพุทธ แต่พระองค์ก็ยังทรงดำรงตำแหน่ง เป็นอัครศาสนูปถัมภกให้กับทุกศาสนาด้วย

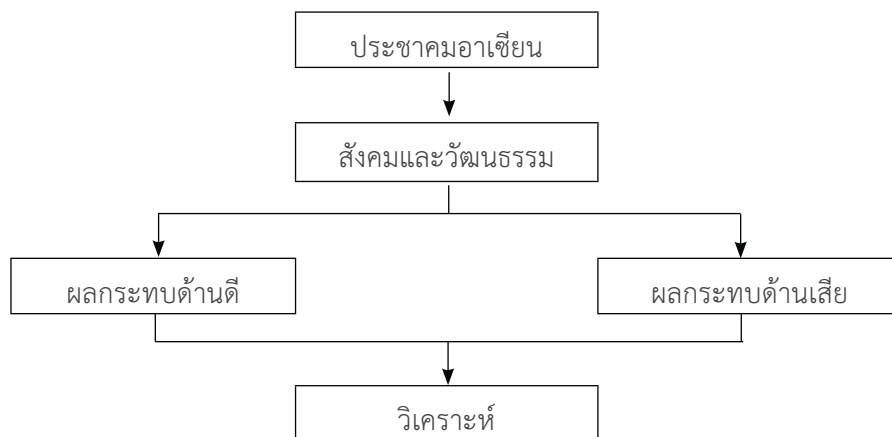
สุชีพ ปุญญานุภาพ (2559) ได้ให้ทัศนะว่า คำว่า “ศาสนา” หมายถึง (1) ที่รวมแห่งความเคารพนับถืออัน สูงสุดของมนุษย์ (2) ที่พึงพาจิตใจ ซึ่งมนุษย์ส่วนมากยอม เลือกยึดเหนี่ยวตามความพอใจ และตามความเหมาะสม แก่เหตุแวดล้อมของตน (3) คำสั่งสอนอันว่าด้วยศีลธรรม และอุดมคติสูงสุดในชีวิตของบุคคล รวมทั้งแนวความเชื่อ ถือและแนวการปฏิบัติต่างๆ กันตามคติของแต่ละศาสนา

จากทฤษฎีดังกล่าววัฒนธรรมไทยนั้นเป็นสิ่งที่บ่ง บอกถึงความเป็นไทย ความเป็นคนไทย ความเป็นชาติไทย วัฒนธรรมมีหลากหลายมากมายแต่รากฐานวัฒนธรรมของ

ไทยมาจากความเชื่อความศรัทธาในศาสนา การพิจารณา ความแตกต่างของวัฒนธรรมที่หลากหลายที่กำลังก้าวเข้า มาอย่างถาโถม เป็นสิ่งที่คนไทยควรให้ความสำคัญ เพราะ การรับเอาวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างเข้ามานั้น มีทั้งข้อดี และข้อเสียในขณะที่ประเทศไทยเองก็ยังประสบกับปัญหา ความแตกต่างด้านวัฒนธรรมทางศาสนาอยู่ ตัวอย่างปัญหา สามจังหวัดชายแดนของไทย ปัญหาเหล่านี้ประเทศไทยเอง ยังคงได้รับผลกระทบจากความเสียหาย สูญเสียอยู่อย่าง ต่อเนื่อง การป้องกันให้ความหลากหลายของวัฒนธรรม จากประเทศสมาชิกอาเซียน เป็นสิ่งสำคัญ ไม่น้อยกว่า การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเลยก็ว่าได้

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวិเคราะห์ประชาคมอาเซียนและผลกระทบทางวัฒนธรรม ผู้วิจัยได้ทำการเขียนกรอบแนวคิดโดย การแยกผลกระทบออกเป็นด้านดีและด้านเสีย โดยวิเคราะห์ ผลการศึกษาตามแนวความคิดของอมรา พงศาพิชญ์ (2547) ในเรื่องการแพร่กระจายของวัฒนธรรม โดยพิจารณาถึงผล ดีและผลเสียจากผลกระทบที่สำคัญที่ศึกษาได้ ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative Research) เป็นการวิจัยทางเอกสาร (documentary research) โดยการค้นคว้าและรวบรวม เอกสาร หนังสือ บทความ และงานวิจัยอื่นๆ รวมถึงข้อมูล ที่เป็นปัจจุบัน เกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม

วัฒนธรรมไทยกับความสัมพันธ์ทางศาสนา และการแพร่ กระจายทางวัฒนธรรม วิธีการ รวมถึงตัวอย่างปัญหาความ ขัดแย้งที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน สาเหตุและความเคลื่อนไหว ด้านความหลากหลายทางวัฒนธรรมของประเทศสมาชิก มาใช้ในการวิเคราะห์ผลกระทบด้านวัฒนธรรมของไทย

จากการเปิดประชาคมอาเซียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ (quality research) ผู้วิจัยได้กำหนดการศึกษาข้อมูล หนังสือ บทความ งานวิจัย เหตุการณ์ต่างๆ ในปัจจุบัน ที่เกี่ยวข้อง โดยมีลำดับการศึกษาข้อมูลดังนี้

1. ศึกษาจุดประสงค์ของการเปิดประชาคมอาเซียน เพื่อให้เห็นหนทางหรือข้อดีของผลที่หลากหลายทางวัฒนธรรมที่เกิดจากจุดประสงค์ของประชาคมอาเซียน
2. ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมกับศาสนา ที่มีความเกี่ยวข้องอย่างแน่นแฟ้นของไทยเพื่อให้เห็นวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยที่ชัดเจนว่ามีรากฐานตามความเชื่อทางศาสนาอย่างยาวนาน
3. ศึกษาปัญหาและความขัดแย้ง วิธีการเผยแพร่ความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่เคยเกิดขึ้นในอดีตและยังปรากฏอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้เห็นวิธีการเผยแพร่ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่ไม่ขัดต่อจุดประสงค์ของประชาคมอาเซียน
4. เพื่อหาความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมที่หลากหลายจากการเปิดประชาคมอาเซียน
5. สรุปผลกระทบด้านวัฒนธรรมที่เกิดจากการเปิดประชาคมอาเซียน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านเอกสารที่ได้ทำการค้นคว้ามาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี หนังสือ และบทความ รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลข่าวสารที่ปรากฏในปัจจุบัน เกี่ยวกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม การเผยแพร่ความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งข้อมูลที่ได้มานำมาวิเคราะห์ถึงวัฒนธรรมที่มีผลกระทบต่อการ

ดำเนินชีวิตของมนุษย์อย่างชัดเจนนั้นคือ วัฒนธรรมภาษา เพราะเป็นสิ่งสำคัญที่ใช้ในการติดต่อสื่อสาร เชื่อมโยงให้มนุษย์สามารถเข้าใจจุดประสงค์ของกันและกันได้ รวมถึงภาษายังเคยถูกใช้ในการแทรกซึมเพื่อใช้ในการยึดครองดินแดนในอดีต และวัฒนธรรมทางภาษามีรากฐานเชื่อมโยงที่สำคัญมาจากศาสนา ดังนั้น การรวบรวมข้อมูลที่ได้นี้จะวิเคราะห์ให้เห็นผลกระทบจากการเปิดประชาคมอาเซียนที่มีต่อวัฒนธรรมทางภาษาและความแตกต่างด้านศาสนา จะทำให้เห็นแนวโน้มวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยที่อาจเปลี่ยนแปลงไปตามวัตถุประสงค์การเปิดประชาคมอาเซียนได้อย่างมีแนวทางที่ชัดเจนยิ่งขึ้นต่อไป

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยจากการศึกษาข้อมูลพบว่า ความเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมที่ถูกยกให้มีความสำคัญทั้งจากภาครัฐและเอกชนคือวัฒนธรรมทางภาษา ความขัดแย้งทางวัฒนธรรมอาจเกิดจากการแพร่กระจายวัฒนธรรมโดยการสื่อสาร ถ่ายทอดผ่านสื่อมวลชน ระบบการศึกษา และเทคโนโลยีต่างๆ (อมรา พงศาพิชญ์, 2547) ซึ่งภาษาเป็นหัวใจสำคัญในระบบการศึกษา ภายหลังจากที่มีความพยายามผลักดันให้เกิดประชาคมอาเซียนอย่างสมบูรณ์ในปี พ.ศ. 2558 ทำให้ภาษาของประเทศไทยมีการแทรกซึมด้วยภาษาของประเทศสมาชิก ซึ่งแต่ละประเทศนั้นมีภาษาพื้นถิ่นเป็นของตนเองและเป็นธรรมชาติที่แต่ละประเทศต้องการผลักดันความเป็นตัวตนให้โดดเด่นและมีบทบาทการยอมรับมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่ถูกจับตามองด้วยทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อการลงทุนและขยายเศรษฐกิจ ประเทศที่สามารถรองรับการเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง เมื่อทำการศึกษาเราจะพบว่าประเทศสมาชิกมีการใช้ภาษามากกว่า 1 ภาษาในแต่ละประเทศ และในแต่ละประเทศยังคงมีภาษาอังกฤษแทรกอยู่เป็น 1 ในภาษาพื้นถิ่นอีกด้วย ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1

ภาษาสำคัญที่ใช้ในแต่ละชาติอาเซียน

ลำดับที่	ประเทศ	ภาษาสำคัญที่ใช้
1	กัมพูชา	เขมร ฝรั่งเศส อังกฤษ
2	ไทย	ไทย และอังกฤษ(ภาษาที่สองของชนชั้นนำ)
3	บรูไน	มาเลย์ อังกฤษ จีน
4	พม่า	พม่า และภาษาชนกลุ่มน้อย
5	ฟิลิปปินส์	ฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะตากาล็อกและภาษาอังกฤษ
6	มาเลเซีย	มาลายู อังกฤษ จีนกลุ่มต่าง ๆ (กวางตุ้ง,แมนดาริน,ฮกเกี้ยน,ไหหลำ) ทมิฬ
7	ลาว	ลาว ฝรั่งเศส อังกฤษและภาษาชนกลุ่มน้อย
8	เวียดนาม	เวียดนาม อังกฤษ ฝรั่งเศส
9	สิงคโปร์	จีนกลาง อังกฤษ มาเลย์ ฮกเกี้ยน กวางตุ้ง แต่จิ๋ว ทมิฬ
10	อินโดนีเซีย	อินโดนีเซีย อังกฤษ ดัทช์ ขวา

ปัญหาการแทรกซึมภาษาไทยจากภาษาอาเซียน เริ่มต้นจากสถานศึกษาที่สำคัญของประเทศไทย เช่น มหาวิทยาลัยนเรศวร ในจังหวัดพิษณุโลก ที่ได้ทำการเปิดตัวหลักสูตรใหม่ในสาขาวิชาภาษาเวียดนาม ภาษากัมพูชา ภาษาลาวและภาษาตากาล็อก โดยให้ความเห็นว่า เนื่องจาก มหาวิทยาลัยนเรศวรเป็นสถาบันการศึกษาที่ตั้งอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทย ทำให้มีความสำคัญมากกับคนในท้องถิ่น ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ด้วยความเป็นพื้นที่ระเบียงเศรษฐกิจที่ เชื่อมโยงกับประเทศลาวและพม่า ทำให้มหาวิทยาลัยได้ จัดตั้งศูนย์การศึกษา โดยนำเสนอภาษาพม่าให้เป็นวิชา เลือกร สำหรับนักเรียนในระดับปริญญาตรีและได้ร่วมมือ กับมหาวิทยาลัยอย่างกุ่ม ประเทศพม่าในการแลกเปลี่ยน บุคลากรในการเรียนการสอน ในขณะที่มหาวิทยาลัยมหิดล ได้เปิดตัวโครงการนำร่อง สำหรับนักเรียนไทยที่จะไปศึกษา ต่อยังประเทศกัมพูชา อินโดนีเซีย อีกด้วย ภาษาอาเซียน เหล่านี้จะเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษา เพื่อ ต้อนรับการรวมเป็นประชาคมอาเซียน จะเห็นได้ว่าภาษา ของประเทศสมาชิกอาเซียนถูกยกย่องความสำคัญโดยสถาน ศึกษาของไทยที่เป็นหัวใจหลักของการให้ความรู้แก่ เยาวชนไทยและหลักสูตรภาษาอาเซียนที่แทรกซึมในสถาน ศึกษาของไทยนั้นเริ่มมีขึ้นก่อนการเปิดประชาคมอาเซียน ในปี 2558 อีกด้วย และยังมีบริษัทเอกชนหลายแห่งที่มี ขนาดใหญ่ ที่สนใจการลงทุนผลิตสินค้าต่างๆ ในประเทศ

พม่า ได้แสดงให้เห็นความตั้งใจที่จะรับสมัครผู้จบการศึกษา ที่มีความรู้ในด้านภาษาพม่ามาทำงานมากขึ้นในขณะที่คน ไทยเองยังไม่สามารถใช้ภาษาไทยได้อย่างถูกต้องตามหลัก ภาษาไทย รวมถึงยังมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ต่ำกว่าประเทศอื่นๆ ในอาเซียนอีกด้วย การรับภาษา อื่นๆ ในประเทศอาเซียนเข้ามายังสถานศึกษา ในขณะที่ เรามีภาษาไทย เป็นภาษาประจำชาติ ซึ่งเป็นเพียงหนึ่งใน ไม่กี่ประเทศของโลกที่มีภาษาประจำชาติเป็นของตนเอง แต่การศึกษาของชาติยังไม่มีศักยภาพเพียงพอในการจัด ระบบการเรียนการสอนภาษาไทยอย่างถูกต้องตามอักขระ วิธีของหลักภาษา ปัญหาการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ หรือ พ้ออ่านออกเขียนได้ของเด็กและเยาวชนไทยยังเป็นปัญหา ใหญ่ที่แก้ไม่ตกจนถึงทุกวันนี้ ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการศึกษาของชาติ ซึ่งจะเห็นได้จากผลสอบการศึกษา ระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 และ 6 ที่ตกต่ำลง รวมถึงการจัดอันดับการศึกษา ของประเทศในประชาคมอาเซียนและนานาชาติกว่า 150 ประเทศ ปรากฏว่าประเทศไทยอยู่ในอันดับรั้งท้ายทั้งคู่

แม้แต่ภาษาอังกฤษที่ถูกนำมาใช้เป็นภาษาหลัก ตั้งแต่ยุคสมัยที่ชาวตะวันตกเข้ามายึดครองเป็นอาณานิคม คนไทยและเยาวชนไทยยังมีความสามารถต่ำกว่าเมื่อเทียบกับประเทศสมาชิกอาเซียนหลายประเทศ ในขณะที่ภาษา

อังกฤษยังถูกกำหนดให้เป็นภาษาหลักในการปฏิบัติงานของอาเซียนตามกฎบัตรอาเซียนข้อ 34 “The working language of ASEAN shall be English” ภาษาที่ใช้ใน

การทำงานของอาเซียนคือ ภาษาอังกฤษ ตัวอย่างประเทศสมาชิกอาเซียนที่มีการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่ใช้ในองค์กร เช่น

ตาราง 2

ข้อมูลการใช้ภาษาอังกฤษของชาวอาเซียนในปัจจุบัน

การจัดอันดับ	ประเทศ	ประชากร	จำนวนผู้ใช้ภาษาอังกฤษ	ร้อยละของประชากรที่ใช้ภาษาอังกฤษ
1	สิงคโปร์	4,580,000 คน	3,250,000 คน	71 เปอร์เซนต์
2	ฟิลิปปินส์	97 ล้านคน	49.8 ล้านคน	55.49 เปอร์เซนต์
3	บรูไน ดารุสซาลาม	380,000 คน	0.14 ล้าน	37.73 เปอร์เซนต์
4	มาเลเซีย	27.17 ล้านคน	7.4 ล้านคน	27.24 เปอร์เซนต์
5	ไทย	65.7 ล้านคน	6.5 คน	10 เปอร์เซนต์

ผู้วิจัยสรุปเรื่องของการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมทางภาษาไว้ โดยแยกเป็นข้อดีและข้อเสียดังนี้

ข้อดีคือ ประเทศไทยได้เปิดกว้างด้านการศึกษาในภาษาที่หลากหลาย สามารถติดต่อสื่อสาร กับประเทศสมาชิกเพื่อการค้า การลงทุน การเรียนรู้สังคมและวัฒนธรรม ทำให้ประชาชนสามารถร่วมงานกับประเทศสมาชิกอาเซียนได้อย่างราบรื่นยิ่งขึ้น การค้าการลงทุน การพัฒนาเศรษฐกิจและประเทศเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงตามจุดประสงค์มากยิ่งขึ้น ทำให้สามารถรับรู้ความต้องการ เรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของประเทศสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องมากยิ่งขึ้น โสภณา ศรีจำปา (2556) การเป็นพลเมืองอาเซียนนอกจากจะต้องใช้ภาษาอังกฤษได้ดีแล้ว หากมีความสามารถในการใช้ภาษาที่สาม ที่สี่ซึ่งอาจเป็นภาษาประจำชาติของอาเซียนประเทศใดประเทศหนึ่งเพิ่มขึ้น เรียกว่าเป็นภาษาในการทำงาน (working language) ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการติดต่อสื่อสารกับประเทศอื่น ๆ ในอาเซียนอีกหลายประเทศที่ประชาชนส่วนใหญ่ยังใช้ภาษาประจำชาติของตนอยู่

ข้อเสียคือ ภาษาไทยถูกแทรกแซงในระบบการศึกษามากขึ้น ภาษาอื่นถูกผลักดันให้มีการเรียนการสอนมากขึ้น ทำให้ภาษาไทยถูกกลืนกันไปแบบน้ำซึมบ่อทราย เนื่องจากความเปลี่ยนแปลงด้านภาษาได้รับอิทธิพลจากสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ภาษาสามารถเปลี่ยนแปลงตามสภาวะสังคม (ประภาศรี สีหอำไพ, 2550,

น. 37-39) ธรรมชาติของภาษาที่ใช้สื่อสารกันอยู่ในปัจจุบันมีการแบ่งเป็นหลายระดับ เช่น ภาษาที่เป็นทางการ ภาษา กึ่งทางการและภาษาที่ไม่เป็นทางการ ในการฝึกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับระดับฐานะของบุคคลและถูกต้องกับกาลเทศะ จำแนกลักษณะของภาษาไทยดังนี้

1. ภาษามาตรฐาน คือ ภาษาภาคกลางที่คนไทยใช้ในการติดต่ออย่างเป็นทางการ ตามระเบียบแบบแผนที่สุภาพชนทั่วไปเข้าใจ

2. ภาษาสุภาพ คือ ภาษาภาคกลางที่ยึดถือเป็นภาษามาตรฐานนั้นมีระดับที่เป็นทางการน้อยกว่าภาษามาตรฐานแต่ไม่เคร่งครัดมากนัก

3. ภาษาเขียน คือ ภาษาที่เป็นลายลักษณ์อักษรบันทึกไว้เป็นมาตรฐาน ประกอบด้วยสาระที่นำมาอ้างอิงได้

4. ภาษาพูด คือ ภาษาที่ส่วนใหญ่ใช้สื่อสารทางวาจาในชีวิตประจำวัน การพูดมีหลายระดับในการเลือกใช้ถ้อยคำซึ่งขึ้นอยู่กับโอกาสในการพูด มีรูปแบบทั้งทางการและกึ่งทางการ ตลอดจนถึงภาษาพูดที่สุภาพเป็นวิทยาศาสตร์ที่สามารถฝึกหัดอบรมการใช้ภาษาพูดให้ถึงระดับความมีวาทีศิลป์ได้

5. ภาษาหนังสือพิมพ์ เป็นภาษาอิสระตามลักษณะของวิชาชีพ

6. ภาษาไทยในโรงเรียน คือ วิชาภาษาไทยที่ฝึก

ทักษะการใช้ภาษาตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ ลักษณะภาษา
ครอบคลุมเรื่องหลักภาษา การใช้วรรณคดี มีกิจกรรมทักษะ
สัมพันธ์ การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน

ภาษาไทยเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความเป็นชาติไทย
หากภาษาไทยถูกแทนที่ด้วยภาษาอื่น และถูกลดความ
สำคัญลง เราในฐานะคนไทยควรตระหนักถึงปัญหาข้อนี้
ให้มาก เพราะปัญหาการถูกคุกคามทางภาษาไม่ใช่เรื่อง
เล็กน้อย ประวัติศาสตร์ในอดีตมากมายที่ผ่านมาได้ทำให้
รู้ว่าภาษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการยึดครองประเทศได้
อย่างแนบเนียนและเป็นเครื่องมือที่คลิบลานแทรกซึม
อย่างสันติวิธีอีกด้วย

อีกหนึ่งปรากฏการณ์ที่คนไทยอาจไม่คำนึงถึง
เนื่องจากประเทศไทยมีประชาชนที่มีความแตกต่างด้าน
ศาสนาปะปนใช้ชีวิตร่วมกันมาอย่างยาวนาน การกีดกัน
ทางศาสนาในประเทศไทยนั้นเป็นเรื่องที่ไม่ได้รับการยอมรับ
จากคนในสังคม สิทธิเสรีภาพในการนับถือศาสนาเป็นของ
ประชาชน แต่จากการศึกษาข้อมูลทั้งในประเทศไทยและ
ประเทศสมาชิกโดยภาพรวมแล้ว ผลกระทบเรื่องการ
เปลี่ยนแปลงทางศาสนาจากการเปิดประชาคมอาเซียนเป็น
ปรากฏการณ์ที่เด่นชัดอีกประการหนึ่งโดยผู้วิจัยขอเสนอ
ตัวอย่างการเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องศาสนาพุทธของประเทศ
เมียนมาร์(พม่า) ดังนี้ เมื่อวันที่ 4 ตุลาคม 2558
พระสงฆ์และชาวพุทธในพม่ากว่า 3 หมื่น ร่วมประกาศ
ความสำเร็จที่รัฐบาลได้ผ่านกฎหมายห้ามแต่งงานกับคน
ต่างศาสนา และบรรพชาศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ
พม่าเป็นผลสำเร็จ โดยผ่านกฎหมาย 4 ฉบับได้สำเร็จ ได้แก่

1. กฎหมายว่าด้วยการควบคุมประชากร
2. กฎหมายการเปลี่ยนศาสนา มิให้ชาวพุทธ
เปลี่ยนเป็นอิสลาม
3. กฎหมายการมีคู่สมรสเพียงคนเดียว รักเดียว
ใจเดียว ห้ามมีภรรยามากกว่า 1 คน
4. กฎหมายที่ห้ามหญิงชาวพุทธแต่งงานกับชาย
ชาวมุสลิม

จากเหตุการณ์นี้เป็นตัวอย่างที่คนไทยควรให้ความสำคัญ
กับการปกป้องศาสนาแล้วหรือยัง เนื่องจากประเทศ
พม่ามีจำนวนประชากรเกินร้อยละ 90 ที่นับถือศาสนา

พุทธ เช่นเดียวกับประเทศไทย การเรียกร้องผลักดันให้เกิด
กฎหมายทั้ง 4 ฉบับนี้ทำให้เห็นว่า ประเทศพม่านั้นมีความ
ศรัทธาอย่างแรงกล้าในศาสนา ซึ่งเป็นแรงผลักดันให้เกิด
การประท้วงเพื่อปกป้องศาสนาของตนเองไว้ โดยให้เหตุผล
ว่าพวกเขามองไปถึงอนาคตรุ่นลูกหลานของชาวพม่า และ
การคงไว้ซึ่งวัฒนธรรมดั้งเดิมของพม่า เพราะกฎในศาสนา
อิสลามไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตดั้งเดิม และไม่สอดคล้องกับ
การปกครองในประเทศพม่าอีกด้วย

ประเทศสมาชิกเองยังมีการขับเคลื่อนเรื่องของ
การปกป้องศาสนาอันเป็นจุดศูนย์รวมจิตใจของประชาชน
ปัญหาการคลิบลานทางศาสนาที่ประเทศพม่าเล็งเห็น
ความสำคัญ ประเทศไทยเองก็ควรให้ความสำคัญกับ
เรื่องนี้ด้วยเช่นกัน หากการเปลี่ยนแปลงทางศาสนาใน
ประเทศไทยยังมีอาจมีขอบเขตกำหนดอย่างตายตัวชัดเจน
การเปลี่ยนแปลงศาสนาในประเทศไทยจึงมีแนวโน้มที่จะ
มีจำนวนมากขึ้น และการเปิดประชาคมอาเซียนย่อมเป็น
เหตุผลหนึ่งที่ทำให้คนไทยเกิดการเปลี่ยนศาสนาได้ เพราะ
ธรรมชาติของมนุษย์นั้น การเปิดกว้างทางการติดต่อสื่อสาร
สามารถทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมากมาย และ
ศาสนาเป็นเรื่องของความเชื่อ เป็นเรื่องของจิตใจ และ
ความศรัทธา สิ่งเหล่านี้สามารถโน้มน้าว ชักจูงไปตามแรง
ผลักดันของสังคมนั้นๆ ซึ่งการเปิดประชาคมอาเซียนก็เป็น
ปัจจัยของการเปิดกว้างทางการเรียนรู้ด้านความหลากหลาย
ทางวัฒนธรรม และศาสนากับวัฒนธรรมคือสิ่งที่ไม่
สามารถแยกออกจากกันได้ หากวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงได้
ศาสนาก็สามารถเปลี่ยนแปลงได้เช่นกัน ผลกระทบจากการ
เปลี่ยนแปลงทางศาสนาจากการเปิดประชาคมอาเซียน ผู้
วิจัยแยกเป็นข้อดีและข้อเสีย ดังนี้

ผลกระทบด้านศาสนา

ข้อดีของการเปิดประชาคมอาเซียนทำให้คนไทยได้
เรียนรู้และแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมทางศาสนาที่แตกต่างกัน
ออกไป ทำให้เข้าใจถึงวิถีการดำเนินชีวิต แนวคิด ประเพณี
พิธีกรรม รวมไปถึงความสำคัญของศาสนาที่มีอิทธิพลต่อ
ประเทศสมาชิกรุ่นๆ ด้วย

ข้อเสียคือ ในทางตรงกันข้ามประชาชนชาวพุทธ
อาจเปลี่ยนศาสนามากขึ้น ทำให้วิถีชีวิต ประเพณีและ
วัฒนธรรมดั้งเดิม ถูกสืบทอดมากกว่าทุกวันนี้ และถูกแทนที่

ด้วยวัฒนธรรมทางศาสนาอื่น เศรษฐกิจของประเทศจะมีทิศทางที่แปรเปลี่ยนไป เนื่องด้วยการจับจ่ายใช้สอยของประชาชนจะเปลี่ยนไปตามพิธีกรรมของศาสนานั้นๆ และเมื่อประเทศไทยไม่มีการจำกัดรายทุนและนักธุรกิจจากคนต่างศาสนา การจำกัดแรงงานที่นับถือศาสนาที่แตกต่างจากนายจ้าง แรงงานไทยที่เป็นชาวพุทธอาจถูกกีดกันในหน้าที่การงานมากขึ้น การสร้างสถานที่สำคัญทางศาสนาอื่นที่ไม่ใช่ศาสนาพุทธในประเทศไทย ที่ดินของประเทศไทยถูกรุกล้ำโดยการสร้างศาสนสถานของศาสนาอื่น ซึ่งในปัจจุบันมิให้เห็นได้ทั่วไป ทั้งในห้างสรรพสินค้า สนามบิน โรงพยาบาล และสถานที่สำคัญอื่น ๆ มีห้องละหมาดสำหรับคนอิสลาม ในขณะที่ไม่มีห้องสวดมนต์หรือนั่งสมาธิของคนไทยที่นับถือศาสนาพุทธให้เราได้เห็นกันบ้าง

เนื่องจากภาษาไทยกับวัฒนธรรมไทยมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ได้ และวัฒนธรรมไทยก็มีรากฐานมาจากศาสนา หากผลกระทบเกิดขึ้นกับต้นกำเนิดของวัฒนธรรมคือศาสนาแล้ว วัฒนธรรมด้านอื่นๆ ไม่เพียงแต่ภาษาเท่านั้นที่จะถูกคุกคาม ผลกระทบด้านวัฒนธรรมในด้านอื่นๆ อีกมากมายที่คนไทยควรใส่ใจ และพึงระวังจะถูกแทรกซึมเข้ามาแบบไม่รู้ตัว วัฒนธรรมของไทยเป็นสิ่งดีงามที่คนไทยควรรักษาไว้เพื่อบ่งบอกถึงความเป็นไทยให้ถูกดำรงไว้และสืบต่ออย่างเข้มแข็งถึงรุ่นลูกหลานต่อไป คนไทยอยู่ด้วยความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรมมาอย่างยาวนาน ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio Cultural Community--ASCC) มีเป้าหมายให้อาเซียนเป็นประชาคมที่มีประชากรเป็นศูนย์กลาง สังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ไม่ว่าสังคมจะเปลี่ยนไปอย่างไร วิวัฒนาการจะก้าวหน้าไปมากแค่ไหน การปกป้องความเป็นไทย วัฒนธรรม และศาสนา เป็นหน้าที่ของคนไทยทุกคน เพื่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศอย่างสันติวิธี และการอยู่ร่วมกันภายใต้ความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม คนไทยควรมีวิธีการตั้งรับให้เหมาะสมสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง ซึ่งการเปิดประชาคมอาเซียนถือได้ว่าเป็นความเปลี่ยนแปลงที่มีความสำคัญกับประเทศไทยเป็นอย่างมาก

การอภิปรายผล

ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศในด้านต่างๆ จากจุดประสงค์การเปิดประชาคมอาเซียนคงไม่พ้นเรื่องเกี่ยวกับเงินทุนที่เป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โสภนา ศรีจำปา (2556) ได้กล่าวไว้ว่าประเด็นเกี่ยวกับเงินทุน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเคลื่อนไหวของเงินทุน ไออี เทคโนโลยี และบริษัทข้ามชาติที่ย้ายฐานการผลิตมาสู่ประเทศในอาเซียนมากขึ้น โดยเฉพาะในประเทศไทย จึงมีคนที่มาพร้อมกับธุรกิจข้ามชาติเข้ามาทำงานในประเทศไทยทั้งจากซีกโลกตะวันตก และซีกโลกตะวันออกเป็นจำนวนมาก จนเกิดเป็นชุมชนใหม่ๆ ขึ้น ในทางกลับกัน กลุ่มทุนธุรกิจไทยก็เปิดตลาดและขยายฐานการผลิตสินค้าไปยังประเทศต่างๆ ทั้งในประชาคมอาเซียนและประเทศในภูมิภาคเอเชีย เช่น จีน อินเดีย เป็นต้น ดังนั้น บุคลากรไทยที่จะไปทำงานข้ามชาติต้องมีทักษะภาษาอังกฤษเป็นพื้นฐาน และควรจะเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมของประเทศที่ตนจะไปทำงานเพิ่มเติม หากเป็นประชาคมอาเซียนในอนาคตแรงงานในระดับบนของไทยอาจจะสามารถเคลื่อนย้ายไหลเวียนไปทำงานที่อื่นได้มากขึ้น ในขณะที่แรงงานระดับล่างอาจต้องแข่งขันกับแรงงานที่ไหลเวียนเข้ามาจากประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นแรงงานระดับไหน การเตรียมตัวเรื่องทักษะภาษาอังกฤษ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นเรื่องสำคัญประการหนึ่งในการแข่งขัน เพื่อเป็นการป้องกันปัญหาความหลากหลายทางวัฒนธรรม การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศมีความสำคัญก็จริงอยู่แต่การพัฒนาควรเป็นไปอย่างมั่นคงและสอดคล้องกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยด้วย เพื่อให้เกิดความเป็นปึกแผ่นของประเทศ ทั้งการพัฒนาประเทศและการรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมอันดีงามควรเป็นไปซึ่งแนวทางที่สร้างสรรค์และสอดคล้องต้องกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีจัดการด้านการเรียนการสอนของสถานศึกษาให้มีความเข้มข้นในเรื่องของภาษาไทยและการใช้ภาษาอย่างถูกต้องให้มากขึ้น ก่อนการเรียนภาษาของ

ประเทศสมาชิกอาเซียน ต้องผ่านกฎเกณฑ์การใช้ภาษา
ไทยอย่างถูกต้องก่อน

2. จำกัดการสร้างสถานที่ประกอบกิจการทางศาสนา
ให้ชัดเจน โดยยึดเสียงข้างมากของกลุ่มคนในพื้นที่และ
วิเคราะห์ปัญหาที่จะเกิดกับชุมชนนั้นเป็นสำคัญ

3. จำกัดจำนวนแรงงานและประเภทธุรกิจที่หลัง
ไหลเข้าและออกให้เหมาะสมสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจ
ของประเทศไทยเป็นหลัก

4. ส่งเสริมการยอมรับการมีอยู่ของวัฒนธรรมที่
หลากหลายและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ

References

- Cheuathai A. (2012). *AEC ASEAN community*. Bangkok: Sangdown. (in Thai)
- Chaiyota D. (2008). *History of human development and civilization in the kingdom of Thailand*. Bangkok: Odeon Store. (in Thai)
- Jaatjaidee T. (2003). *Essays on Thailand: Stories about Thailand*. Bangkok: Thai Charoen. (in Thai)
- Koset S. (1978). *Ancient Thai life*. Bangkok: Charoenrat. (in Thai)
- Phrapromkunaporn. (1998). *Buddhism as a national religion*. Bangkok: Dhammasapa. (in Thai)
- Pongsapit A. (2004). *Cultural diversity: Paradigms and roles in civil society*. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Pramoj K. (1998). *Basic course on civilization cultural background*. Pranakorn: Thammasat University. (in Thai)
- Punyanuparp S. (2010). *Comparative religion*. Bangkok: Ramkhamhaeng University. (in Thai)
- Seehaampai, P. (2007). *Basic of religion and ethic*. Bangkok: Chulalongkorn University. (in Thai)
- Srijampa S. (2013). The ASEAN languages and cultures in globalization: Challenges of Thailand. *Journal of Social Sciences Srinakharinwirot University*, 16(1), 393-406. (in Thai)
- The Department of ASEAN Affairs. (2013). *Thailand's preparedness to step into the ASEAN community*. Retrieved from <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/other-20140102-103348-182352.pdf>. (in Thai)
- The Department of ASEAN Affairs. (n.d.) *ASEAN community*. Retrieved from <http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/asean-media-center-20121126-190330-788160.pdf>. (in Thai)
- Wattanasirichaikul S. (2010). *National strategic plan for Thailand development before joining the ASEAN community*. Bangkok: Sinthaweekit. (in Thai)

